SPIS TREŚCI

Przedmowa 5

Christopher J. Green, Adekwatność kapitałowa, złe kredyty i stopy procentowe (tłum. *Danuta Staniszewska, Tadeusz Kowalski*) 7

J. Kimball Dietrich, Clas Wihlborg, Cunwu Pan, Bankowość uniwersalna dla krajów tworzących gospodarkę rynkową: problemy regulacyjne (tłum. *Danuta Staniszewska, Tadeusz Kowalski*) 27

Christopher J. Green, Victor Murinde, Symulacja warunków dla polityki makroekonomicznej w krajach tworzących gospodarkę rynkową: model wstępny (tłum. *Danuta Staniszewska, Tadeusz Kowalski*) 39

Kanhaya L. Gupta, Robert Lensink, Rozwój sektora finansowego w Polsce: podejście symulacyjne i wstępna specyfikacja modelu (tłum. *Danuta Staniszewska, Tadeusz Kowalski*) 51

Vello Vensel, Clas Wihlborg, Uwarunkowania finansowe działalności przedsiębiorstw produkcyjnych w Estonii (tłum. *Danuta Staniszewska*) 83

Aita Tammeraid, Tuuli Tammeraid, Możliwości zastosowania rachunku przepływu funduszy w Estonii: opis danych i problemy rachunkowości (tłum. *Danuta Staniszewska*) 103

Aita Tammeraid, Asta Teearu, Vello Vensel, Rozwój stosunków umownych w Estonii: wyniki badań ankietowych (tłum. *Danuta Staniszewska*) 107

Alfred Janc, Tadeusz Kowalski, Kontrakty finansowe i współzależności w sektorze małych przedsiębiorstw w Polsce: wyniki badań ankietowych... 127

Niels Hermes, Wpływ reform finansowych na pośrednictwo finansowe w Chile w latach 1983 - 1992 (tłum. *Ewa Kotkowska, Bernadetta Rosada*) 145

From the Editors 157

PRZEDMOWA

Reformy finansowe stanowią integralną część transformacji ustrojowej w krajach Europy Środkowej i Wschodniej. Przebieg reform finansowych oraz trudne kwestie pomiaru ich efektywności są przedmiotem zainteresowania zarówno w krajach tworzących gospodarki rynkowe*, jak i w krajach rozwiniętych. Zainteresowanie to wynika z jednej strony ze względów gospodarczych, z drugiej zaś ma także swe źródła poznawcze i teoretyczne.

Przedmiotem szczególnego zainteresowania jest więc kwestia przydatności doświadczeń i teorii wyrosłej na gruncie rozwiniętych gospodarek rynkowych do opisu zjawisk towarzyszących przekształceniom ustroju gospodarczego w krajach tworzących gospodarkę rynkową. Wiąże się z tym również problem tworzenia normatywnej teorii transformacji gospodarczej, a w tym także kwestia sekwencji reform i liberalizacji sektora finansowego.

Wysiłek skierowany na badania teoretyczne musi być uzupełniony studiami empirycznymi prowadzonymi w krajach tworzących gospodarki rynkowe. Badania empiryczne, a szczególnie te obejmujące zachowania w sektorze mikroprzedsiębiorstw i małych firm prywatnych oraz stosunki panujące w otoczeniu finansowym tego sektora, powinny rzucić światło na faktyczne i potencjalne czynniki wzrostu i bariery rozwoju w tych krajach. Badania empiryczne, w tym badania ankietowe, powinny także ułatwić weryfikację opisowych i normatywnych modeli formułowanych w ramach badań nad teorią transformacji gospodarczej.

Badania empiryczne dotyczące nowo powstałych małych przedsiębiorstw mogą być jednak obiektywnie obciążone błędem. Jest tak dlatego, że nadal sektor ten nie rejestruje całości swoich obrotów, zaniża informacje dotyczące zysków, inwestycji i zatrudnienia. Ponadto, szczególnie w przypadku małych przedsiębiorstw rodzinnych, dochodzi do przenikania się sfery wydatków gospodarstwa domowego i sfery kosztów firmy. Z tych też między innymi powodów niezwykle trudno jest uzyskiwać informacje drogą badań ankietowych. Analizy empiryczne i oparte na nich konstruowanie modeli opisowych zachowań przedsiębiorstw są utrudnione także przez to, że transformacja z natury rzeczy polega na wprowadzaniu nowego prawa, nowych instytucji i nowych instrumentów polityki gospodarczej. Zmiany w otoczeniu instytucjonalnym i rynkowym wpływają z jednej strony na bieżące zachowania przedsiębiorstw, z drugiej zaś - na kształtowanie się ich oczekiwań. Oznacza to, że stosowanie klasycznych modeli do oceny zachowań podmiotów gospodarczych może prowadzić - zgodnie z tezą Lucasa - do błędnych wniosków lub/i predykcji. Świadomość takiego zagrożenia nie powinna jednak zniechęcać do badań teoretycznych i modelowania procesów transformacji w krajach tworzących gospodarkę rynkową.

---

* W bardzo obszernej, anglojęzycznej literaturze przedmiotu powszechnie stosuje się dla tzw. *emerging market economies*, skrót - EME. W niniejszym opracowaniu stosujemy zatem jednolity zapis - EME - dla określenia całej grupy krajów tworzących gospodarkę rynkową.

Zarysowane powyżej zagadnienia były przedmiotem konferencji pt. „Financial Market Reform in Emerging Market Economies", która odbyła się w Akademii Ekonomicznej w Poznaniu w dniach 20-21 stycznia 1996 roku. Uczestniczyli w niej reprezentanci środowisk naukowych Europy Zachodniej, Stanów Zjednoczonych, Azji oraz Estonii i Polski, którzy zajmują się w swoich badaniach problematyką transformacji w sektorze finansowym oraz kwestiami praktycznego wykorzystania tego dorobku przede wszystkim w krajach Europy Środkowej i Wschodniej. Konferencja sfinansowana została przez Phare/ACE w ramach projektu badawczego **Coping with Financial Reform in Emerging Market Economies: Analytical Tools, Policy Implications, and Case Studies of Estonia and Poland.**

Autorami bądź współautorami fragmentów tej książki są partnerzy uczestniczący w powyższym projekcie **ACE-94-0685-R.** Ustalając kolejność prezentacji poszczególnych opracowań, przyjęliśmy zasadę priorytetu dla rozważań o charakterze modelowym, mających znaczenie uniwersalne. Poprzedzają one artykuły prezentujące możliwości aplikacji owych rozwiązań teoretycznych w praktyce, jak również artykuły opisujące takie zastosowania lub dostarczające opisu wybranych aspektów reformy sektora finansowego w krajach tworzących gospodarkę rynkową.

Osiem spośród dziewięciu opracowań składających się na treść tej książki zostało przetłumaczonych z języka angielskiego. Dziękujemy w tym miejscu tłumaczkom, które podjęły się żmudnego zadania przetłumaczenia tekstów. Wyrażamy także podziękowania pani Marii Zielińskiej i panu Szymonowi Wilkowi za wkład w nadanie tekstom ostatecznego kształtu edytorskiego. Pragniemy jednakże podkreślić, że chociaż w procesie tłumaczenia, korygowania tłumaczeń i redagowania całości staraliśmy się zapewnić tekstowi spójność i jednolitość pojęciową oraz redakcyjną, to za ewentualne usterki odpowiedzialność spada na nas. Wierzymy jednak, że niniejsza książka stanowi interesujący wkład do dyskusji nad modelowaniem procesów przeobrażeń systemowych. Prezentuje ona również wyniki badań empirycznych prowadzonych w tym zakresie w krajach tworzących gospodarkę rynkową.

Alfred Janc, Tadeusz Kowalski
Akademia Ekonomiczna w Poznaniu

Poznań, w sierpniu 1996 roku